

Διάλεξη 8^η

Κυριάκος Κυριαζόπουλος,
Επίκουρος Καθηγητής
Τμήμα Νομικής ΑΠΘ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Περιεχόμενα ενότητας

1. Η διαχείριση της ακίνητης περιουσίας της εκκλησίας της Κρήτης.
2. Η ακίνητη περιουσία των Παλαιομερολογιτών ή Γνήσιων Ορθόδοξων Χριστιανών.

Σκοποί ενότητας

1. Μελέτη του συστήματος διαχείρισης της ακίνητης εκκλησιαστικής περιουσίας της Κρήτης.
2. Μελέτη της ακίνητης περιουσίας των Παλαιομερολογιτών ή Γνήσιων Ορθόδοξων Χριστιανών.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ακίνητη περιουσία της εκκλησίας της Κρήτης

Η εκκλησία της Κρήτης

Η εκκλησία της Κρήτης είναι ημιαυτόνομη, με κανονική εξάρτηση απ' το οικουμενικό πατριαρχείο και διέπεται από το δικό της καταστατικό χάρτη, το νόμο 4149/1961.

Περιουσία των μητροπόλεων

- Οι μητροπόλεις είναι ΝΠΔΔ και σύμφωνα με τα α. 29 και α. 131 του καταστατικού της χάρτη τη διοίκηση και διαχείριση της περιουσίας τους ασκεί ο εκάστοτε μητροπολίτης που είναι και νομικός εκπρόσωπος του νομικού προσώπου της μητρόπολης.
- Στο α. 131 § 2-4 ρυθμίζονται λεπτομέρειες για τον τρόπο μεταβίβασης επισκοπικών κτηρίων, τη δυνατότητα επιβάρυνσής τους με υποθήκη και τη δυνατότητα δωρεάν παραχώρησης μοναστηριακών ή εκκλησιαστικών οικοπέδων για την ανέγερση επισκοπικών κτηρίων κλπ.
- Η αποδοχή δια της κληρονομιάς γίνεται πάντοτε με το ευεργέτημα της απογραφής.
- Ο μητροπολίτης επικουρείται απ' το υπόλοιπο μητροπολιτικό συμβούλιο χωρίς ωστόσο να υπόκειται στην προηγούμενη άδεια ή την εκ των υστέρων έγκρισή του.

Περιουσία των ενοριών

- Για τις ενορίες ο καταστατικός χάρτης δεν περιέχει καμία ρύθμιση.
- Στο α. 54 ορίζεται ότι σε αυτές εφαρμόζεται η εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία της εκκλησίας της Ελλάδας.
  - Επομένως εφαρμόζονται κατά παραπομπή όλες οι διαχειριστικές διατάξεις που αναφέρθηκαν προηγουμένως για τη διοίκηση και διαχείριση της ακίνητης περιουσίας των ενοριακών ναών της εκκλησίας της Ελλάδας.

Περιουσία των μονών

Για τη μοναστηριακή περιουσία των μονών της Κρήτης ισχύουν τα ακόλουθα: Στην έδρα κάθε νομού της Κρήτης λειτουργεί από ένας οργανισμός διοίκησης μοναστηριακής περιουσίας που συνιστά νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και αντικείμενο έχει τη διαχείριση της εκκλησιαστικής περιουσίας των δύο μητροπόλεων της περιφέρειας του αντίστοιχου νομού. Ειδικότερα σκοπός κάθε οργανισμού είναι:

1. η ρευστοποίηση της μοναστηριακής περιουσίας περιουσίας.
2. η διοίκηση και διαχείριση της εκκλησιαστικής περιουσίας εκτός απ' την περιουσία των ναών.
3. η διάθεση των προϊόντων ρευστοποίησης για την υλοποίηση των σκοπών που διαγράφονται στον καταστατικό χάρτη.

Τι προβλέπεται απ' τον καταστατικό χάρτη

- Στη διοίκηση και διαχείριση της εκκλησιαστικής περιουσίας αναφέρονται δύο κεφάλαια του καταστατικού χάρτη της εκκλησίας της Κρήτης.
  - Το 13ο κεφάλαιο α. 78-100 καθορίζει το νομικό πλαίσιο λειτουργίας των οργανισμών διοίκησης μοναστηριακής περιουσίας και την απ' αυτούς διαχείριση της εκπονητέας περιουσίας καθώς και το
  - Το 14ο κεφάλαιο α. 101-111 αφορά τη διαχείριση από τα μοναστηριακά όργανα της διατηρούμενης περιουσίας.
- Τα ακίνητα κάθε μονής διαχωρίζονται με πράξη του αρμόδιου οργανισμού διαχείρισης μοναστηριακής περιουσίας σε διατηρούμενα και εκπονητέα με κριτήριο τις ανάγκες των μονών.

Το αναπαλλοτρίωτο της διατηρούμενης περιουσίας

Η διατηρούμενη περιουσία είναι καταρχήν αναπαλλοτρίωτη με την έννοια της εκούσιας εκποίησης, διότι η γενικότερη αναγκαστική απαλλοτρίωση της εκκλησιαστικής περιουσίας είναι δυνατή μόνο αν συντρέχουν οι λοιπές νόμιμες προϋποθέσεις.

- Επιτρέπεται η εκποίησης της λόγω αναπόφευκτης ανάγκης της μονής ή για προφανή οικονομική ωφέλεια εφόσον η εκποίηση αυτή εγκριθεί απ' τον αρμόδιο οργανισμό διαχείρισης της μοναστηριακής περιουσίας και η απόφαση του τελευταίου επικυρωθεί απ' τον υπουργό παιδείας και θρησκευμάτων.

Τρόπος εκμετάλλευσης της διατηρούμενης περιουσίας

- Οι μονές εκμεταλλεύονται την περιουσία τους είτε με αυτοκαλλιέργεια είτε με εκμίσθωση.
- Οι πρόσοδοι διανέμονται κατά 70% για τις ανάγκες της μονής και κατά 30% για την ενίσχυση του οικείου οργανισμού διοίκησης μοναστηριακής περιουσίας.

Βασιλικό διάταγμα 2545 του 1962

Συμπληρωματικά ισχύουν οι διατάξεις 26 ως 42 του βασιλικού διατάγματος 2545 του 1962, περί του τρόπου εκποίησης και μίσθωσης των υπό διοίκηση των οργανισμών διαχείρισης μοναστηριακής περιουσίας Κρήτης μοναστηριακών κτημάτων και του τρόπου διοίκησης και διαχείρισης της διατηρουμένης περιουσίας των μονών.

1^η Κύρια ρύθμιση

Η διοίκηση και διαχείριση της διατηρούμενης περιουσίας ανήκει στα ηγουμενοσυμβούλια των μονών (α. 26, § 1).

- Αποφασίζει για τις σχετικές δίκες μετά από έγκριση του οικείου οργανισμού διαχείρισης μοναστηριακής περιουσίας (α. 26, § 2).
- Δεν μπορεί να εγείρει αγωγή, να αποδεχθεί αγωγή ή να συμβιβαστεί χωρίς άδεια του οργανισμού διαχείρισης μοναστηριακής περιουσίας (α. 108 καταστατικού χάρτη της εκκλησίας της Κρήτης).

Παραβιάσεις κατοχυρωμένων δικαιωμάτων

Για την ανάλογη ρύθμιση που αφορά τους ιερούς ναούς της εκκλησίας της Ελλάδας, η εξάρτηση του δικαιώματός τους να προσφεύγουν στη δικαιοσύνη από την προηγούμενη έγκριση του οργανισμού διαχείρισης μοναστηριακής περιουσίας παραβιάζει:

1. το α. 20 συντάγματος που προστατεύει το δικαίωμα παροχής έννομης προστασίας
  2. το α.6, § 1 ευρωπαϊκής σύμβασης δικαιωμάτων του ανθρώπου που προστατεύει το δικαίωμα στη χρήση και απονομή δικαιοσύνης.
- Το τελευταίο εμπεριέχει και το δικαίωμα πρόσβασης σ' ένα δικαστήριο.

2^η Κύρια ρύθμιση

Η εκμίσθωση των κτημάτων γίνεται με πλειοδοτική δημοπρασία και με διαδικασία που καθορίζεται λεπτομερειακά.

- Οι μονές εκπροσωπούνται από τα ηγουμενοσυμβούλια στα δικαστήρια μόνο στις σχέσεις που προκύπτουν από την αυτοκαλλιεργούμενη περιοχή τους, ενώ στις υπόλοιπες περιπτώσεις η εκπροσώπηση ανήκει στον αρμόδιο οργανισμό διοίκησης μοναστηριακής περιουσίας.

Τρόπος εκμετάλλευσης της εκπονητέας περιουσίας

- Την εκπονητέα περιουσία διοικεί και διαχειρίζεται ο τοπικός οργανισμός διαχείρισης μοναστηριακής περιουσίας (α. 82 καταστατικού χάρτη εκκλησίας Κρήτης).
  - Σκοπός κάθε οργανισμού διαχείρισης εκκλησιαστικής περιουσίας είναι η ρευστοποίηση της μοναστηριακής περιουσίας. Η εκποίηση γίνεται με πλειοδοτική δημοπρασία οι όροι της οποίας ρυθμίζονται από τα α. 1-25 του βασιλικού διατάγματος 245 του 1962.
  - Εξαίρεση από την διενέργεια δημοπρασίας προβλέπεται για ειδικές περιπτώσεις (α. 83-85 καταστατικού χάρτη και 1-10 βασιλικού διατάγματος 245 του 1962).
- Ας σημειωθεί ότι η διαχειριστικές πράξεις των μονών και των οργανισμών διαχείρισης της μοναστηριακής περιουσίας υπάγονται στην ανωτάτη εποπτεία και έλεγχο της αρμόδιας κρατικής αρχής.

Ο νόμος 1700/1987

- Όλα τα παραπάνω σχετικά με το σύστημα διοίκησης και διαχείρισης της μοναστηριακής περιουσίας της εκκλησίας της Κρήτης είχαν καταργηθεί με το α. 12 νόμου 1700/1987 ο οποίος σε ρυθμίσεις ρητά περιέλαβε και τη μοναστηριακή περιουσία της εκκλησίας Κρήτης (α. 1, § 2).
- Με το ίδιο άρθρο ορίστηκε ότι η διοίκηση, η διαχείριση και η εκπροσώπηση ολόκληρης της μοναστηριακής περιουσίας της Κρήτης θα ανήκει αποκλειστικά στον οικείο οργανισμό διαχείρισης μοναστηριακής περιουσίας.

Ο νόμος 1700/1987 (2)

Ο νόμος αυτός:

- Κρίθηκε ότι στα α. 1 και α. 3 παραβιάζει τα α. 6, § 1 της ευρωπαϊκής σύμβασης δικαιωμάτων του ανθρώπου και το α. 1 του πρώτου πρόσθετου πρωτοκόλλου της κι άρα είναι ανίσχυρα (ευρωπαϊκό δικαστήριο δικαιωμάτων του ανθρώπου απόφαση «Ιερές μονές κατά Ελλάδα» 9/12/1994).
- Παραμένει ατελής αφού οι ρυθμίσεις του δεν ολοκληρώθηκαν. Δεν εκδόθηκαν ποτέ τα προβλεπόμενα προεδρικά διατάγματα για την Κρήτη σχετικά με την νέα σύνθεση και συγκρότηση των οργάνων διαχείρισης μοναστηριακής περιουσίας. Δεν συνήλκε επίσης καμία σύμβαση μεταξύ της εκκλησίας Κρήτης και του δημοσίου όπως έγινε με την εκκλησία της Ελλάδας για έναν αριθμό μονών.

Ο νόμος 2942/2001

- Αφού το προϊσχύον σύστημα διαχείρισης καταργήθηκε με το α. 12 του νόμου 1700/1987, θα έπρεπε να μη ισχύουν κάποιες ειδικές διατάξεις για τη διοίκηση και διαχείριση της μοναστηριακής περιουσίας, και αυτή να γίνεται κατά τις κοινές διατάξεις από τις ίδιες τις μονές.
- Όμως στην εκκλησία της Κρήτης επανήλθε σε ισχύ το παλαιό σύστημα διότι με το α. 3, § 1 του νόμου 2942/2001 ιδρύθηκε η νέα μητρόπολη Κεφαλοχωρίου, Καστελιού και Βιάννου ενώ με την παράγραφο 2 προβλέφθηκαν τα περί διοίκησης και διαχείρισης της μοναστηριακής περιουσίας της νέας μητρόπολης και ορίστηκε ότι αυτή υπάγεται στον οργανισμό διοίκησης μοναστηριακής περιουσίας του νομού Ηρακλείου (α. 78 και επόμενα του νόμου 4149/1961). Στο διοικητικό συμβούλιο του τελευταίου προστίθεται ως 5ο μέλος σε θέση β' αντιπρόεδρου ο μητροπολίτης της νέας μητρόπολης.

Παρατηρήσεις

- Στο όλο σύστημα εκπροσώπησης των μονών της Κρήτης επέφερε ρήγμα και ανατροπή το α. 55 του νόμου 2413/1996 το οποίο αφορά τη συμμόρφωση της Ελλάδας με την απόφαση «Ιερές μονές κατά Ελλάδα» του ευρωπαϊκού δικαστηρίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
  - Χορηγείται σ' όλες τις μονές που η περιουσία τους ρυθμίστηκε από τους νόμους 1700/1987 και 1811/1988, άρα και στις μονές της εκκλησίας της Κρήτης, η ικανότητα να είναι διάδικοι και νομιμοποιούνται ενεργητικά και παθητικά στις δίκες που αφορούν την περιουσία τους.
- Άλλωστε σε κάθε περίπτωση η προαναφερόμενη διάταξη, το α. 106 καταστατικού χάρτη εκκλησίας Κρήτης με την οποία ανατίθεται η δικαστική εκπροσώπηση των ιερών μονών στον οικείο οργανισμό διαχείρισης μοναστηριακής περιουσίας, παραβιάζει το κατοχυρωμένο στο α. 6, § 1 της ευρωπαϊκής σύμβασης δικαίωμα των μονών αυτών για προσφυγή στα δικαστήρια, αφού δεν είναι σε θέση να προασπίζουν τα απορρέοντα από την κυριότητα δικαιώματά τους.

Παρατηρήσεις (2)

- Το δικαίωμα προσφυγής στα δικαστήρια προϋποθέτει ότι κάποιος έχει τη διοίκηση και διαχείριση της περιουσίας του, το περιεχόμενο της οποίας είναι και οι πράξεις που αποβλέπουν στην παροχή έννομης προστασίας.
- Σχετικά, το ευρωπαϊκό δικαστήριο ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχει νομολογήσει για το εν λόγω περιεχόμενο του α. 1 νόμου 1700/1987, ότι με την αφαίρεση απ' τις ιερές μονές κάθε δυνατότητας να προσφεύγουν στα δικαστήρια για τα τυχόν παράπονα που έχουν σε σχέση με τα ιδιοκτησιακά δικαιώματά τους θίγεται η ουσία του δικαιώματος προσφυγής σε δικαστήριο.
- Υπάρχει κατά συνέπεια παραβίαση του α. 6, § 1 σχετικά με τον πρώτο προβαλλόμενο λόγο των αιτουσών μονών, που δεν είναι συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας της 11/5/1988, γι' αυτό πρέπει να γίνει δεκτό ότι όλες οι σχετικές διατάξεις του καταστατικού χάρτη της εκκλησίας της Ελλάδας με τις οποίες αφαιρείται η διοίκηση και διαχείριση περιουσίας από τις μονές ή ανατίθεται η δικαστική εκπροσώπησή τους στον οργανισμό διαχείρισης μοναστηριακής περιουσίας είναι αντίθετες στην ευρωπαϊκή σύμβαση δικαιωμάτων του ανθρώπου, δηλαδή σε ανώτερης τυπικής ισχύος νομοθέτημα. Επομένως σύμφωνα με α. 28, § 1 συντάγματος είναι ανίσχυρες και δεν πρέπει να εφαρμόζονται από τα ελληνικά δικαστήρια και τη διοίκηση.

Διαφωνία

Η διαφωνία ερίζεται στο δικαίωμα αυτονομίας της εκκλησιάς της Κρήτης, η οποία είναι κρατική και άρα το εσωτερικό της δίκαιο ψηφίζεται ως καταστατικός χάρτης από την ελληνική βουλή. Ωστόσο, σ' αυτή την περίπτωση ο καταστατικός χάρτης μπορεί να επιτρέψει να αφαιρείται η διοίκηση και διαχείριση της περιουσίας από τις μονές για κάποιες κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων ή να ανατίθεται η εκπροσώπησή τους στον αντίστοιχο οργανισμό διαχείρισης χωρίς αυτή η ρύθμιση να έρχεται σε αντίθεση ούτε με το α. 6 της ευρωπαϊκής σύμβασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το δικαίωμα στη δίκαιη δίκη ούτε με το α. 20 του συντάγματος.

Η ακίνητη περιουσία των Παλαιομερολογιτών ή Γνήσιων Ορθόδοξων Χριστιανών

Ιστορική αναφορά

- Οι Γνήσιοι Ορθόδοξοι Χριστιανοί (Γ.Ο.Χ.), όπως οι ίδιοι αποκαλούνται, πρόεκυψαν ως θρησκευτική κοινότητα το 1924, όταν η εκκλησία της Ελλάδας αποδέχτηκε το Γρηγοριανό ημερολόγιο αναφορικά με τον υπολογισμό των ακίνητων εορτών. Τότε μια μερίδα κληρικών και πιστών της εκκλησίας της Ελλάδας διαφώνησε θέλοντας να εξακολουθεί να εφαρμόζει το Ιουλιανό ημερολόγιο.
- Στην πορεία τους αυτή διασπάστηκαν σε περισσότερες από μια προσωποπαγείς ομάδες και ίδρυσαν ιδιαίτερες κοινότητες με δική τους εσωτερική οργάνωση και ιεραρχία. Κοινό τους σημείο είναι η αντίθεση στο νέο ημερολόγιο. Για τις ανάγκες νομικής έκφρασης του θρησκευτικού τους βίου οι Γ.Ο.Χ. ίδρυσαν νομικά πρόσωπα, συνήθως με τον τύπο του σωματείου.

Η Θρησκευτική κίνηση των Γ.Ο.Χ.

- Παρότι δογματικά ταυτίζονται με την εκκλησία της Ελλάδας κατά βάση, η οποία μέχρι σήμερα δεν έχει λάβει απόφαση περί κηρύξεώς τους ως αιρετικών ή σχισματικών, εντούτοις βρίσκονται αναγκαστικά έξω από την εκκλησία της Ελλάδας όπως την έννοιά της προσδιορίζει με απόλυτη σαφήνεια το σύνταγμα στα α. 3, § 1 και α. 72, § 1.
- Ενόψει του γεγονότος ότι οι θρησκευτικοί λειτουργοί τους έχουν την ίδια εμφάνιση με τους λειτουργούς της εκκλησίας της Ελλάδας, δηλώνουν ορθόδοξοι κληρικοί και διατηρούν διοικητική περιφέρεια στον ελλαδικό χώρο ανάλογη με τις περιφέρειες της εκκλησίας της Ελλάδας, δημιουργείται σύγχυση που επιτείνεται από την άρνησή τους να δηλώσουν ότι η θρησκευτική κίνησή τους είναι διαφορετική από την επικρατούσα θρησκεία.

Η νομική προσωπικότητα των Γ.Ο.Χ.

- Το δικαίωμα των Γ.Ο.Χ. να αποκτήσει η θρησκευτική κοινότητά τους ή οι υποδιαιρέσεις της νομική προσωπικότητα και έκφραση αμφισβητήθηκε στην αρχή της κίνησής τους σοβαρά αλλά αδικαιολόγητα.
- Κατάλοιπα αυτής της αμφισβήτησης διακρίνονται και στην πρόσφατη νομολογία.
  - Σειρά δικαστικών αποφάσεων αρνούνται την ίδρυση σωματείων που συγκροτούσαν οι Γ.Ο.Χ. είτε διότι ο σκοπός τους ήταν παράνομος είτε επειδή δεν υπάρχει γνωστή θρησκεία με το όνομα «Γνήσιοι Ορθόδοξοι Χριστιανοί».
- Σήμερα πλέον δεν αμφισβητείται το δικαίωμα τους αυτό και το ασκούν απόλυτα, θεμελιωμένο μάλιστα εκτός από τις διατάξεις του αστικού κώδικα, κυρίως στα α. 13 του συντάγματος και α. 9 της ευρωπαϊκής σύμβασης δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Η ακίνητη περιουσία των Γ.Ο.Χ.

- Η ακίνητη περιουσία των Γ.Ο.Χ. ανήκει συνήθως σ' ένα τέτοιο σωματείο και σπανίως σε φυσικά πρόσωπα κληρικών ή πιστών της κίνησης.
- Δεν υπάρχουν ειδικές πολιτειακές διατάξεις γι' αυτό η διοίκηση και η διαχείρισή τους γίνεται από το φορέα του εμπράγματος δικαιώματος κατά τις κοινές διατάξεις σε συνδυασμό στην 1η περίπτωση με το καταστατικό του σωματείου και τους ιερούς κανόνες στους οποίους συνήθως τα καταστατικά αυτά αναφέρονται.

Ζητήματα που αναδείχθηκαν

1. Ναός που χρησιμοποιείται για τη λατρεία από πιστούς Γ.Ο.Χ. καθίσταται πράγμα εκτός συναλλαγής με όλες τις συνέπειες που η ιδιότητα αυτή συνεπάγεται όταν μεταβιβαστεί από τον κτήτορά του με σύμβαση σ' ένα σωματείο Γ.Ο.Χ. και έχει τηρηθεί ο συμβολαιογραφικός τύπος, το δε συμβόλαιο μεταγραφεί νόμιμα, υπό την προϋπόθεση όμως ότι έχει εγκαινιαστεί και καθιερωθεί στη λατρεία του θεού σύμφωνα με τους ιερούς κανόνες της ανατολικής ορθόδοξης εκκλησιάς.
  - Έτσι εγκαταλείφτηκε προηγούμενη θεώρηση του ζητήματος που δεχόταν ότι ένας τέτοιος ναός δεν καθίσταται εκτός συναλλαγής, διότι το σωματείο Γ.Ο.Χ. στο οποίο έγινε η μεταβίβασή του δεν συνιστά εκκλησιαστικό νομικό πρόσωπο κατά την έννοια του α. 1, § 4 του νόμου 590/1977 αλλά ένα απλό θρησκευτικό νομικό πρόσωπο.

Ζητήματα που αναδείχθηκαν (2)

2. Ρωτάται η θρησκευτική κοινότητα των Γ.Ο.Χ. και οι οργανωτικές υποδιαιρέσεις της, μητρόπολη, ενορία, μονή, αν έχουν :
  - νομική προσωπικότητα έστω κι αν δεν υπάρχει πολιτειακή πράξη που να τους απονέμει μια τέτοια προσωπικότητα.
  - καθολική κοινότητα δικαίου και δικαιοπραξίας και αντίστοιχα την ικανότητα διάδικου και δικαστικής παράστασης.
- Το γενικότερο αυτό ερώτημα προκύπτει στην πράξη όταν αναζητείται απάντηση στο ειδικό ερώτημα αν η εκκλησία των Γ.Ο.Χ. , οι ενορίες και οι μονές ή τα ησυχαστήριά τους μπορούν να είναι φορείς δικαιώματος κυριότητας και αν συνεπώς μπορούν να εγείρουν τις οικείες αγωγές για την προστασία τους.

Γ.Ο.Χ και απόφαση εφετείου Αθηνών

Στα πλαίσια μιας αγωγής διανομής και σε απάντηση του ισχυρισμού της εναγόμενης μόνης Γ.Ο.Χ. ότι το διανεμητέο ακίνητο ήτανε εκτός συναλλαγής γιατί αφιερώθηκε στην εξυπηρέτηση θρησκευτικού σκοπού, για να λειτουργήσει δηλαδή εκεί μονή των Γ.Ο.Χ., το εφετείο Αθηνών δέχθηκε ότι η μονή αυτή δεν είχε νόμιμη υπόσταση και άρα δεν μπορούσε να καταστεί κυρία του ακινήτου με την ελάχιστη πειστική αιτιολογία ότι δεν είχε εκδοθεί για την ίδρυσή της το απαιτούμενο απ' τον καταστατικό χάρτη της εκκλησίας της Ελλάδας διάταγμα.

Γ.Ο.Χ και θρησκευτική ελευθερία

- Επίσης στα πλαίσια μιας διαφοράς από προσβολή προσωπικότητας που προέκυψε στους κόλπους μιας αδελφότητας ησυχαστηρίου Γ.Ο.Χ. έγινε δεκτό ότι οι μονές των παλαιοημερολογιτών στερούνται νομικής προσωπικότητας αν και σύμφωνα με την κατοχυρωμένη απ το α. 13 συντάγματος θρησκευτική ελευθερία, έχουν το δικαίωμα να αποτελέσουν χωριστή θρησκευτική κοινότητα και να απολαμβάνουν της προστασίας των νόμων ως γνωστή θρησκεία, κατά την άσκηση της λατρείας, διεπόμενοι κατά τα λοιπά από τους κανόνες δικαίου της θρησκευτικής τους κοινότητας. Το δικαστήριο δέχθηκε ωστόσο ότι έχουν ικανότητα διάδικου ως ενώσεις προσώπων που επιδιώκουν ορισμένο σκοπό και εκπροσωπούνται δικαστικώς απ' τα φυσικά πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η διαχείριση των υποθέσεών τους.
- Οι θέσεις αυτές κατακριθήκαν και δίκαια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η θρησκευτική κοινότητα των Γ.Ο.Χ. και οι οργανωτικές υποδιαιρέσεις της έχουν αυτοδίκαια νομική προσωπικότητα, άρα ικανότητα δικαίου και δικαιπραξίας, έστω κι αν δεν υπάρχει πολιτειακή πράξη λχ τήρηση των διατυπώσεων του αστικού κώδικα για σωματειακή υπόσταση.

Γ.Ο.Χ και Θρησκευτική ελευθερία (2)

- Η ιδιόρρυθμη αυτή νομική προσωπικότητά τους πηγάζει απευθείας απ' το σύνταγμα α. 13 διότι αποτελεί προϋπόθεση *sine qua non* για την εξασφάλιση της δυνατότητας να ασκηθεί από μια θρησκευτική κοινότητα που βέβαια πρεσβεύει γνωστή θρησκεία. Η ελευθερία της λατρείας, της θρησκευτικής παιδείας, διάδοσης των ιδεών της κλπ διότι υποκείμενο του δικαιώματος αυτού δεν είναι μόνο ο κάθε εξατομικευμένος άνθρωπος αλλά και η ομάδα ανθρώπων που συγκροτεί την αντίστοιχη θρησκευτική κοινότητα.
- Οι ανωτέρω θέσεις ενισχύονται μετά την έκδοση της απόφασης του ευρωπαϊκού δικαστηρίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων για την καθολική ενορία Χανίων, με την οποία έγινε δεκτό ότι η θρησκευτική αυτή κοινότητα έστω κι αν κατά το ελληνικό δίκαιο δεν έχει αυτοτελή νομική προσωπικότητα έχει σε κάθε περίπτωση ικανότητα διαδίκου.

Γ.Ο.Χ και Θρησκευτική ελευθερία (3)

- Διαφωνώ με αυτή την άποψη διότι αν δεν αποκτήσει νομική προσωπικότητα δηλαδή σωματείου για παράδειγμα μια κοινότητα των Γ.Ο.Χ τότε δεν έχει αυτοδικαίως νομική προσωπικότητα: το α. 13 δεν εξασφαλίζει νομική προσωπικότητα στις κοινότητες των Γ.Ο.Χ. ούτε σε καμία άλλη θρησκευτική κοινότητα.
- Άλλη είναι η περίπτωση της καθολικής εκκλησίας Χανίων διότι αυτή είχε ιδρυθεί ήδη από τον 16^ο αιώνα και έκτοτε είχε νομική προσωπικότητα μέχρι που αμφισβητήθηκε πρόσφατα από τον Άρειο Πάγο, γι' αυτό και το ευρωπαϊκό δικαστήριο ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην υπόθεση της έκρινε ότι ουδέποτε έπαψε να έχει νομική προσωπικότητα αφού την είχε από τον 16ο αιώνα.
- άλλη η περίπτωση των Γ.Ο.Χ. διότι σ' αυτή την περίπτωση πρέπει να αποκτήσει νομική προσωπικότητα με τον αστικό κώδικα ή τώρα που υπάρχει ο νέος νομός για τις θρησκευτικές νομικές προσωπικότητες οπότε μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτό το νόμο.

Βιβλιογραφία

1. [Καταστατικός χάρτης της εκκλησίας της Κρήτης](#)
2. [Καταστατικός χάρτης της εκκλησίας της Ελλάδος \(ν. 590/1977\)](#)
3. [Σύνταγμα της Ελλάδας](#)
4. [Ευρωπαϊκή σύμβαση των δικαιωμάτων του ανθρώπου](#)
5. [Νόμος 1700/1987](#)
6. [Νόμος 1811/1988](#)
7. [Νόμος 2413/1996](#)
8. [Νόμος 2942/2001](#)

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Γιώργος Μαριάς
Θεσσαλονίκη, Οκτώβριος 2016

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

